

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מו.

עין משפט נר מצוה

בד א מיי פ"ח מהל' כלס הלכה טו:
 בה ב מיי פ"ה מהל' מתן הלכה יג סמג לאון עה טו"ש"ע א"ח סי' מטו סעף ב:
 בו ג מיי פ"ח מהל' אבות הטומאה הי"ט:
 בח ה מיי פ"ד מהל' תפלה הלכה ג סמג עשין יט טו"ש"ע א"ח סי' כז סעף ד וסימן קטג סעף ה:
 בב ו מיי פ"ג מהלכות י"ט הלכה ט סמג לאון עה טו"ש"ע א"ח סי' מו סעף ג וסי' תקו סעף ד:
 בגז א מיי פ"ג מהלכות י"ט הלכה ט סמג לאון עה טו"ש"ע א"ח סי' מו סעף ג וסי' תקו סעף ד:

מוסף רש"י

לגבל. כלש עיסמו טהרה והוא שבר לגבל הבית וצריך למים להטביל כליו, עימיה נצטו ארבעה מילין עד שיגיע למקוה ויטביל ויותר מכאן אין עליו לטרוח מן הסתם אלא אם יש טמא לו עגל הבית שבר הלכה (חולין קכב:). ולהפלה. המהלך לנדר ומגר עליו וזוהי נדרן ומגר עליו, אם יש בית הנכנס לפניו עד ארבעה מילין עירוב וכן עד כדי להפגל (שם). ולגטילת ידים. לגטילה אין לו מים ויש מים לפניו לטוף ארבעה מילין, ימתין עד שיגיע למים (שם). אייבו אמרה. להא שמעמח תמניה דריש לקוח, והאומע טעה בין אייבו לנאשו (שם קכג:). וארבעה אמר בה. וארבעה דברים היה אומרם כשנולדו, והוא מנייהו עבוד. האל כרי עבודה דמתימין (שם). וכוונת העורות שנתו חכמים להיות מטמאין כבה, שיעבידן או שהילך בהן כדי עבודה. כדון שניגילן לתת עור לפני דוקסן טהורין. שנטלן ממורת בשר (דהר"ה).

רבינו הגנאל

אם כיצא בו שהחמיץ. כלומר אם יש בו שלש לבת אחת עמו והחמיץ אותו הבעץ, גם זה אסור שחזר הוא, ואצ"ל שהוא חושב ואין אדם יכול להריגו בו. אין שם כיצא בו, אם שהה משעה שגמר הלישה בשעור הליכתו מיל אסור שודא החמיץ. אמר ר' אבהו אמר ריש לקיש לגבל, כגון שיש לפניו גבל והפלה בטרה. והפלה כגון שצריך להתפלל ריש לפני מים ליטול ידיו ולגטילת ידים רוצה לאכל ואין לו מים ליטול ידיו ארבעת מילין. פירוש אם יש גבל העושה עיסתו בטרה, או אם יש מים ברחוק ארבעת מילין לפניו, ימתין עד שיגיע לגבל ההוא שישושה בטרה ויעשה לו עיסתו בטרה. וכן לא יתפלל ולא יאכל עד שיגיע למים ויטול ידיו. והני מילי בדעין ד' מילין לפניו, אבל לאחריו אפילו מיל אחד אין מטריחין אותו לא עושה עיסתו כמו שזכרנו, וכן ומפורש

בתנ"י

כיצד מפרשיין חלה בטומאה ביום טוב, וכבר פירשוהו חלה חוצה לארץ בפרשת שלח כן לפיכך לא הארכנו.

לגבל. פי' צערין דנאדם^א המהלך בדרך מיירי דומיא דתפלה דאם יש גבל העושה עיסמו צטרחה צרחוק ד' מילין ימתין עד שיגיע לאותו גבל והשתא א"ש דלא שנו אלא לפניו קאי אכולהו^ב: **ולגטילת ידים**. נראה כפירוש הקוטרוס^ג ולא כערין דפירש לתפלה היינו לרחוץ ידיו להתפלל דהיינו דמי אי צעידתו דלנותא הא אמרינן בצרכות (דף טו.)^ד (אצ"י) לייט אמאן דמהדר אמיא צעידן לנותא דכתיב ארצן צנקיון כפי^ה ואי שלא זומן תפלה מאי איריא ד' מילין אפי' טובא נמי: **לא תקרא** א"ה שם עד שתאפה. ש"ס היה (ו) קורא לה שם לא היה יכול לאפותה ולא לשורפה דאין שורפין קדשים ביו"ט כדיליף צממה מדליקין (שבת כד:) והיינו נמי טעמא הא דמתן התם אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט ותימיה בשלמא פסול קודש אין שורפין ביו"ט שאין יכול להנות ממנה בשעת שריפה אבל תרומה טמאה שיקול לנתות ממנה בשעת שריפה אמאי אין שורפים כמו שמוטר להדליק בשמן של חולין להנאתו כן ישרוף תרומה טמאה להנאתו וכי מפני שנתנה לשרוף מייגרע גרע ומיך ריב"ז דשמן של חולין מותר להדליק להנאתו כמו שמוטר לאכול^ו אבל תרומה טמאה לאסורה בכל הנאות מנאם שהצבערה אינה להנאה אלא לשם מנות שריפה אלא שהתורה לא הקפידה אם יהנה ממנה בשעת שריפה לכך אין דוחה יו"ט כאשר שריפת קדשים מדי דהוי אנדרים ומדבות למ"ד אין קרבים ביו"ט (פ"ה דף קד.) אע"פ שיש בהן הימור לאכילת אדם כיון דעיקרם לגבוה וכהנילן משולטן גבוה קיטו אסור לשוחטין ולמ"ד קרבים קסבר עיקר שחיטה לצורך אדם אבל שריפת תרומה טמאה אינה לשם הנאה מלאכך כל שאר הנאות אלא ודאי לשם מנות ביעור הוא ור"י פי' דודאי מותר לשרוף ביו"ט תרומה לצורך אוכל נפש דלא שייך למימר משולטן גבוה קאי זכר' אלא דגויינן לצורך אלו שלא לצורך דשלא לצורך אסור מן התורה דגמרינן מקדשים שאין שורפין ביו"ט: **עוד שתאפה**. אומר ר"י אן שרינן לקרות לה שם קודם אפיה אע"ג דפסקינן כר"א דהא אי איכא

כהן קטן חזיה ליה כדלמך צרכך עד כמה (בצרכות כו.) אין תרומת ח"ל^א אסורה אלא למי שטומאה יולאה עליו מגופו^ב וכן פסק רבי' בצדק פסח בשם רב כהן זקן ריש מתיבתא ואפי' ליכא כהן קטן אי איכא כהן גדול שרי דחזיה ליה ע"י ציטול ברוב כדלמך התם רבה מצטול לה ברוב ואכיל לה בימי טומאה^ג וא"ת ואמאי לא שרינן לאפות חלה טמאה מטעם דלמך (ר"א בר' שמעון) צ"צ דצילה (דף מ.) אף ממלחה אשה תנור פמ אע"פ שאינה זריכה אלא לכרך אחד מפני שהפת נאפה יפה כשהתנור מלא ואמר (י) (רבה) התם הלכה (ו) כר"א צרכי שמעון ואפילו נאמר דאסור לאפות מפני שאסור לטלטלה מצטול כי לא קרא לה שם אמאי צריך לטעמא דהואיל^ד ואורי' דטעמא (דאמרינן) צצילה לא שייך אלא בתנור^ה אבל כשאופה תחת גחלים לא: **תפילי בצונן**. אורי' דר"א ורבי יהושע לא פליגי און צתירא שלא תועיל הטלה לצונן והיכא שאירע שקרא לה שם אורי' תפיל בצונן:

כהן קטן חזיה ליה כדלמך צרכך עד כמה (בצרכות כו.) אין תרומת ח"ל^א אסורה אלא למי שטומאה יולאה עליו מגופו^ב וכן פסק רבי' בצדק פסח בשם רב כהן זקן ריש מתיבתא ואפי' ליכא כהן קטן אי איכא כהן גדול שרי דחזיה ליה ע"י ציטול ברוב כדלמך התם רבה מצטול לה ברוב ואכיל לה בימי טומאה^ג וא"ת ואמאי לא שרינן לאפות חלה טמאה מטעם דלמך (ר"א בר' שמעון) צ"צ דצילה (דף מ.) אף ממלחה אשה תנור פמ אע"פ שאינה זריכה אלא לכרך אחד מפני שהפת נאפה יפה כשהתנור מלא ואמר (י) (רבה) התם הלכה (ו) כר"א צרכי שמעון ואפילו נאמר דאסור לאפות מפני שאסור לטלטלה מצטול כי לא קרא לה שם אמאי צריך לטעמא דהואיל^ד ואורי' דטעמא (דאמרינן) צצילה לא שייך אלא בתנור^ה אבל כשאופה תחת גחלים לא: **תפילי בצונן**. אורי' דר"א ורבי יהושע לא פליגי און צתירא שלא תועיל הטלה לצונן והיכא שאירע שקרא לה שם אורי' תפיל בצונן:

דידו בעפר ומתפלל. גם אוכל בבליא חמות בלא טיילה. וכן עבודת העור בהלך ארבעת מילין נקרא עבודה ונטהר. ומפורש בפרק העור והדומם.

בתנ"י כיצד מפרשיין חלה בטומאה ביום טוב, וכבר פירשוהו חלה חוצה לארץ בפרשת שלח כן לפיכך לא הארכנו.

לענין צירוף טומאה. כדמפרש ואזיל דצפסקא תליא מילתא צשיעוריה: **ובשאר ימות השנה איכא פלוגא**. חילוק בין מקפיד לשאינו מקפיד והיינו דנתנא סיפא א"ה מקפיד עליו: **דאיכא פסום מכצילה אוכלין דנגעו צהאי זאק**. הדעות צעריבה ונגעה בהן טומאה ואיטמי והדר נגעו צהאי אוכלים טהורים צפסקא.

לענין צירוף טומאה בפסח ובשאר ימות השנה איכא פלוגתא היכי דמי כגון^א **דאיכא פחות מכביצה אוכלין ונגעו בהאי בצק בפסח דאיסורו חשוב מצטרף בשאר ימות השנה דבקפידא תליא מילתא אם מקפיד עליו מצטרף אם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה מתקף לה רבא מי קתני מצטרף והא חוצין קתני אלא אמר רבא וכן להעלות טהרה לעריבה היכי דמי כגון דאיטמי תך עריבה ובעי לאטבולי בפסח דאיסורו חשוב חוצין ולא סלקא לה טבילה בשאר ימות השנה בקפידא תליא מילתא אי מקפיד עליו חוצין ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה מתקף לה רב פפא מי קתני וכן לענין טהרה הא לענין טומאה קתני אלא אמר רב פפא וכן לענין להוריד טומאה לעריבה היכי דמי כגון דנגע שרין בהאי בצק בפסח דאיסורו חשוב חוצין ולא נחתה לה טומאה בשאר ימות השנה דבקפידא תליא אם מקפיד עליו חוצין אם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה: **בתנ"י** - בצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור: **נב' אם אין שם כיוצא בו מהו א"ר אבהו אמר ר' שמעון בן לקיש כדי שילך אדם ממגדל נוניא לטבריא מיל^ב ונימא מיל^ג הא קמ"ל דשיעורא דמיל כממגדל נוניא ועד טבריא^ד א"ר אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש לגבל ולתפלה ולגטילת ידים ארבעה מילין אמר רב נחמן בר יצחק אייבו אמרה וארבעה אמר בה וחדא מינייהו עבוד דתנן^ה וכוונתן שיעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוצין מעור האדם וכמה כדי עבודה א"ר (אינייא) א"ר ינאי כדי הילוך ארבעה מילין א"ר יוסי ברבי חנינא א"ר אלא שנו אלא לפניו אבל לאחריו אפילו מיל אינו חוזר אמר רב אחא ומינה מיל הוא דאינו חוזר הא פחות ממיל חוזר: **בתנ"י** כיצד מפרשיין חלה בטומאה ביו"ט ור"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה בן בתירא אומר תפיל בצונן א"ר יהושע לא****

טו. משום דרבי אצבו אמר ריש לקיש נקט לה: **לגבל המגבל** ע"ת אחרים צבכר וכלי צעל הבית טמאים עד ארבע מילין הטרמיחוהו חכמים לילך למקוה לטבול כליו. וכן לתפלה אם מהלך אדם בדרך וצא עת ללון ולהתפלל אם יש בית הכנסת לפניו צרחוק ארבע מילין הולך ומתפלל שם ולן שם. וכן לגטילת ידים לאכילה אם עתיד למנוח מים לפניו ד' מילין הולך לשם ונטול את ידיו: **ר' אייבו אמרה**. להא מילתא משמיה דריש לקיש ולא ר' אצבו אמרה: **וארבעה מילי אמר זה**. לשיעור ארבע מילין היינו תלת וחדא מוסקי (א) **ומאי היא עבוד**. שיעור עבוד של עור רך המטמא צבכר כגון הנך דחשיב צהעור והרוטצ^ב ארבע מילין הוא צבעלו מתורת בשר דחמת עיבודו: **וולן**. כל אלו שמנו חכמים צבעור והרוטצ שיעוריהן מטמאין צבכרן מפני שהוא רך ודרכו לאכול: **שהילך צהן**. דרך עורות לשוחטן לפני דריסת רגלי אדם והוה תחילת עיבודן: **אלא לפניו**. אנטיילת ידים ותתפלה דמהלך בדרך קאי דאילו גבל ילך עד ד' מילין דמה יש לו להפסיד: **ומינה**. מהא דר' יוסי בר' חנינא דלמך בהדיא אפי' מיל אינו חוזר דוקא מיל קאמר הא פחות ממיל חוזר: **בתנ"י** כיצד מפרשיין חלה בטומאה ביום טוב, וכבר פירשוהו חלה חוצה לארץ בפרשת שלח כן לפיכך לא הארכנו.

דידו בעפר ומתפלל. גם אוכל בבליא חמות בלא טיילה. וכן עבודת העור בהלך ארבעת מילין נקרא עבודה ונטהר. ומפורש בפרק העור והדומם.

בתנ"י כיצד מפרשיין חלה בטומאה ביום טוב, וכבר פירשוהו חלה חוצה לארץ בפרשת שלח כן לפיכך לא הארכנו.

(א) [עיי' מוס' שבת לא. ד"ה אי לענין טומאה], (ב) [מגילה כ"ג], (ג) מילין קכג: ד, שם דהה נה, (ד) [עיי' אר"י, ו] ברטת טו. חולין קכג, ו] ר"ל וכו' החימוץ לתא בסי"א, (ח) [מילין קכג, ו] בקי"א: (ז) [עיי' רב תפילין, ו] (ח) [עיי' מוס' שבת כד: ד"ה לפי מוס' ב"ה מ: ד"ה ועל התלה, ו] [עיי' שמעון בן אלעזר, ו] [עיי' רבא, ו] [עיי' כ"ה מ: בן אלעזר, ו]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן להעלות ד"ה אכל הד"ה: (ב) ד"ה צפסקא וד"ה ובשאר ד"ה: (ג) ד"ה וארבעה וד"ה ומאי ד"ה תוס' ד"ה לא תקלה וכו' אלא היתה קודם לה שם לא היתה יבולה לאפותה וכו' ולכן אין דומה:

גליון הש"ס

נמראה כגון דאיכא פחות מכביצה. עיין שבת לא ע"ה מ"ה א' לענין: שם הא קמ"ל דשיעורא דמיל עיין טורי אן מגילה צ ע"כ ד"ה הא קמ"ל:

מוסף תוספות

א. שהאובל חולין בטרה. מ' ה"ן. ב. שאם כפי רש"י מה ענין לפניו ולאחריו והלא הגבל הוא עמוד ויכול לילך ארבעת מילין לכל צד. מ' ריעני דול. ג. דלתפילה היינו להתפלל כעשה היינו רוצה ללון בעיר שאין בה עשרה אם יש לפניו ד' מילין עיר סמוכה בדרך לילך ללון שם. מוס' שאנן. ד. במידו דמקני. מוס' ה"ה. ה. [ד] יכירן שלהנאתו הוא מדליקו שאם היה רוצה היה אוכלו. ש. ו. שאין לנבחה ממנו כלום. מוס' שאנן. ו. דרבנן היא. רש"י שם. ח. כגון זב ובה ובה ובעל קרי. שם. ט. [ד] לאחר שיעריבה ברוב חולין יכול לאכול ז' או כהן בימי טומאה לאחר שביטלה. שם. י"א. אמאי צריכה לכל הני טעמי במגדל הואיל ואי בעי מתישל עלה כו. מוס' שאנן. יא. דכשהתנור מלא מבייח את הפת יותר מכשהוא ריקן. מוס' ר"פ.

רבינו הגנאל

ואמר אייבו וכן לענין צירוף טומאה, וכי קתני וכן לענין טומאה בפסח, ובשאר ימות השנה איכא פלוגתא, כיצד כגון דאיכא פחות מכביצה אוכלין בהאי עריבה, ואית בה בית בצק ונגעי בה, בפסח דאיסורא חושבו להאי בצק ולמשקליה קאי מצטרף, ואי נגעה בה טומאה איטמי. אבל בשאר ימות השנה אם מקפיד עליו ובעי למשקליה מצטרף, ואי לא לא, אלא הרי הוא כעריבה דלא מצטרף. והיי רבא אי הכי מצטרף מיביי ריה למתני במתני', אלא הכי קתני וכן להנלות

טהרה לעריבה, כגון שוו העריבה טמאה היא והטבילה ונמצא בה בצק בסדקיה, בפסח דאיסורא חושבו וחיוב לבעור, חוצין ולא עלתה לה טבילה, בשאר ימות השנה אם רוצה בקיומו הרי בצק זה כעריבה ועלתה לו טבילה ואינו חוצין. וגם זה נדחה. ואוקמה רב פפא הכי וכן לענין טומאה להוריד טומאה לעריבה, בשאר ימות השנה אי מקפיד לקלפו ולא נחתה בבצק, בפסח דחיוב לבעור לאו בגופה דעריבה, דמי ולא נטמאת העריבה, בשאר ימות השנה אי מקפיד לקלפו ולא נחתה לה טומאה לעריבה, ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה, וכלאו בגופה של עריבה נגע השרין ונטמאת העריבה. בצק החרש